

(1991)

15 Μαΐου, 1991

[ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Διοτής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΠΡΑΤΣΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 888/90).

Προσφυγή βάσει του άρθρου 146 του Συντάγματος — Αίτηση για τροποποίηση του τίτλου προσφυγής — Το αίτημα της τροποποίησης του τίτλου ως προς τους καθ' ων η αίτηση μετά την έναρξη της διαδικασίας — Τι προκύπτει από τις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 146 του Συντάγματος — Το υπεύθυνο διοικητικό όργανο, πρόσωπο ή αρχή για την έκδοση της επίδικης πράξης ή απόφασης είναι δευτερεύουσας σημασίας και αιούεται από το Δικαστήριο αναφορικά με την εγκυρότητα της πράξης — Οι νομολογιακές αρχές: Οι προσφυγές που προσβάλλουν αποφάσεις οργάνου, αρχής ή προσώπου της Δημοκρατίας πρέπει να εγείρονται εναντίον "της Δημοκρατίας", διά του αρμοδίου εκδόντος την πράξη οργάνου κλπ. — Ο τίτλος προσφυγής μπορεί να τροποποιηθεί, για να συνάδει προς τα γεγονότα, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας — Η τροποποίηση δεν πρέπει να επηρεάζει δυσμενώς τα μέρη ή το συμφέρον της δικαιοσύνης — Ουσιαστικό κριτήριο είναι να δοθεί ευκαιρία στο αρμόδιο όργανο κλπ. να παρουσιαστεί στο Δικαστήριο και να υποστηρίξει, εάν αποφασίσει, τη νομιμότητα της κρινόμενης πράξης.

Ο αιτητής στην προσφυγή, με αίτηση με κλήση, που εκδόθηκε πριν από το στάδιο των οδηγιών, επεδίωξε τροποποίηση του τίτλου της προσφυγής, με την προσθήκη "της Εκπαιδευτικής Δημοσίας Υπηρεσίας, ως καθ' ου η αίτηση", με την αιτιολογία ότι η παράλειψη οφειλόταν σε αβλεψία.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, επιτρέποντας την αίτηση, αποφάσισε ότι:

(1) Σύμφωνα με το άρθρο 146 του Συντάγματος (κυρίως παράγραφοι 1 και 4) με βάση το οποίο ασκείται η αναθεωρητική δικαιοδοσία διά του ενδίκου μέσου της προσφυγής κύρια, η οποία δεν στρέφεται εναντίον οποιουδήποτε μέρους αλλά προσβάλλει εκάστοτε την πράξη ή παράλειψη της διοίκησης, το υπεύθυνο διοικητικό όργανο, πρόσωπο ή αρχή για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης, είναι δευτερεύουσας σημασίας και ακουύεται από το δικαστήριο αναφορικά με την εγκυρότητα της πράξης ή απόφασης.

(2) Τα ζητήματα που εγείρονται στην παρούσα αίτηση απασχόλησαν το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο σε μια σειρά αποφάσεων με βάση τις οποίες, οι προσφυγές που προσβάλλουν πράξεις ή αποφάσεις οργάνου, αρχής ή προσώπου της Δημοκρατίας πρέπει να εγείρονται εναντίον "της Δημοκρατίας", διά του αρμοδίου οργάνου, αρχής ή προσώπου που εξέδωσε την κρινόμενη πράξη ή απόφαση.

Ο τίτλος προσφυγής μπορεί να τροποποιηθεί, για να συνάδει προς τα γεγονότα, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Το Δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει υπόψη ότι η τροποποίηση δεν πρέπει να επηρεάζει δυσμενώς τα μέρη ή το συμφέρον της δικαιοσύνης. Ουσιαστικό κριτήριο είναι να δοθεί ευκαιρία στο αρμόδιο όργανο, πρόσωπο ή αρχή να παρουσιαστεί στο Δικαστήριο και να υποστηρίξει, αν αποφασίσει, τη νομιμότητα της κρινόμενης πράξης.

(3) Στην παρούσα υπόθεση, η τροποποίηση που ζητείται, σε συνδυασμό με το στάδιο της δίκης και τα άλλα δεδομένα, δεν επηρεάζει τα συμφέροντα ούτε των διαδίκων ούτε της δικαιοσύνης.

Η αίτηση επιτρέπεται.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

Christodoulou v. The Republic, 1 R.S.C.C. 1.

Sotiropoulou v. Republic (1968) 3 C.L.R. 596.

Minister of Finance v. Public Service Commission (1968) 3 C.L.R. 691.

Cyprus Transport Co. Ltd. and another (No. 1) v. Republic (1969) 3 C.L.R. 501.

Lambrakis v. Republic (1970) 3 C.L.R. 72.

Lambrou v. Republic (1970) 3 C.L.R. 75.

Lanitis Farm Ltd. v. Republic (1982) 3 C.L.R. 124.

Hadjianastassiou v. Republic (1982) 3 C.L.R. 1182.

Peletico Ltd. v. Republic (1985) 3 C.L.R. 1582.

Rotsides v. Republic (1986) 3 C.L.R. 2386.

Fesas and Others and The Republic (Προσφυγή Αρ. 98/86 ημερ. 21.1.89).

Γιάγκου v. Δημοκρατίας (Προσφυγή Αρ. 142/87, απόφαση εκδόθηκε στις 7.10.89).

5

Varkas v. Δημοκρατίας (Προσφυγή Αρ. 170/86 ημερ. 21.2.90).

Αίτηση.

Αίτηση για τροποποίηση του τίτλου με την προσθήκη "της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας" ως καθ' ου η αίτηση.

10

K. Ευσταθίου, για τον αιτητή.

A. Παπασάββας, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους καθ' ων η αίτηση.

A. Παντελίδης, για τα ενδιαφερόμενα μέρη Φ. Ζίγκα, Σ. Ζεμενίδη και Α. Χρ. Χ" Αντώνη.

15

Π. Πετρόακης, για το ενδιαφερόμενο μέρος Δ. Πισσούριο.

Cur. adv. vult.

Ο Δικαστής κ. Στυλιανίδης ανάγνωσε την ακόλουθη απόφαση.

20

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, Δ: Ο αιτητής με την προσφυγή αυτή ζητά την πιο κάτω θεραπεία:-

"Α. Δήλωση ή Διαταγή του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι η απόφαση των καθ' ων η αίτηση με την οποία ούτοι διόρισαν και/ή προήγαγαν στη θέση του Ανώτερου Γεωργικού Λειτουργού (Τακτικός Προϊσπολογισμός), Τμήμα Γεωργίας, τα ενδιαφερόμενα μέρη Ιωάννη Φ. Ζίγκα, Σώζο Α. Ζεμενίδη, Δήμο Α. Πισσούριο, και Ανδρέα Χρ. Χ" Αντώνη αντί του αιτητή, η οποία δημοσιεύ-

25

30

5 θηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας την 24.8.1990 υπ αρ. 2534 και με αριθμό γνωστοποιήσεως 2618, είναι άκυρη και/ή παράνομη και/ή εστερημένη έννομου αποτελέσματος, το δε παραλειφθέν θα έπρεπε να μη ελάμβανε χώραν."

Ο αιτητής, με αίτηση με κλήση, που εκδόθηκε πριν το στάδιο των οδηγιών, ζητά την τροποποίηση του τίτλου, με την προσθήκη "της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας, ως καθ' ου η αίτηση".

ενν.

ενν.

10 Οι δικηγόροι των καθ' ων η αίτηση και των ενδιαφερομένων μερών καταχώρισαν ενστάσεις.

15 Ο κ. Παλασάββας, για τους καθ' ων η αίτηση, και ο κ. Πετράκης, για ένα από τα ενδιαφερόμενα μέρη, στη διάρκεια της διαδικασίας της αίτησης, απέσυραν την ένστασή τους για την τροποποίηση του τίτλου.

20 Ο δικηγόρος του αιτητή εισηγήθηκε ότι η παράλειψη περίληψης της Επιτροπής στον τίτλο οφειλόταν σε αβλεψία. Η προσφυγή στρέφεται εναντίον της νομιμότητας συγκεκριμένης διοικητικής πράξης/απόφασης και η Επιτροπή είναι το αρμόδιο όργανο που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση.

25 Ο κ. Παντελίδης, για τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη, ισχυρίστηκε ότι η προτεινόμενη τροποποίηση επηρεάζει δυσμενώς τα ενδιαφερόμενα μέρη. Το Τμήμα Γεωργίας, που κατονομάζεται στον τίτλο της προσφυγής, δεν είναι το όργανο της Δημοκρατίας που εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση και, ως εκ τούτου, η προσφυγή, ως έχει, θα πρέπει να απορριφθεί. Περαιτέρω, επιχειρηματολόγησε ότι, με την προτεινόμενη τροποποίηση, επιζητείται καταχώριση σωστής προσφυγής, μετά την πάροδο της ανελαστικής προθεσμίας των 75 ημερών και παράκαμψη της παραγράφου 3 του Άρθρου 146 του Συντάγματος.

30 Η Αναθεωρητική Δικαιοδοσία ασκείται από το Δικαστήριο, με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Οι παρά-

γραφοί 1 και 4 του Άρθρου αυτού έχουν:-

"1. Το Ανώτατον Συνταγματικόν Δικαστήριον κέ-
κτηται αποκλειστικήν δικαιοδοσίαν να αποφασίξη ορι-
στικώς και αμετακλήτως επί πάσης προσφυγής υποβαλ-
λομένης κατ' αποφάσεως, πράξεως ή παραλείψεως 5
οιουδήποτε οργάνου, αρχής ή προσώπου ασκούντων
εκτελεστικήν ή διοικητικήν λειτουργίαν επί τω λόγω
ότι αυτή είναι αντίθετος προς τας διατάξεις του Συ-
ντάγματος ή τον νόμον ή εγένετο καθ' υπέρβασιν ή κα-
τάχρησιν της εξουσίας της εμπειστευμένης εις το όρ- 10
γανον ή την αρχήν ή το πρόσωπον τούτο."

"4. Επί τοιαύτης προσφυγής το δικαστήριον δύναται,
διά της αποφάσεως αυτού:

(α) να επικυρώση, εν όλω ή εν μέρει, την τοιαύτην
απόφασιν ή πράξιν ή παράλειψιν· 15

(β) να κηρύξη την απόφασιν ή την πράξιν, εν όλω ή
εν μέρει, άκυρον και εστερημένην οιουδήποτε αποτελέ-
σματος·

ή (γ) να κηρύξη την παράλειψιν εν όλω ή εν μέρει
άκυρον και ό,τι παν το παραλειφθέν έδει να είχε εκτε- 20
λεσθή."

Με το Άρθρο 146 του Συντάγματος εισάχθηκε στη Δη-
μοκρατία της Κύπρου η διοικητική δικαιοσύνη, όπως
είναι γνωστή σε μια σειρά χωρών της Ηπειρωτικής Ευρώ-
πης. 25

Η προσφυγή είναι ένδικο μέσο, με το οποίο ελέγχεται
το κύρος εκτελεστής πράξης της ενεργού διοίκησης, ή πα-
ράλειψης οφειλόμενης ενέργειας. Το αντικείμενο της
προσφυγής είναι η πράξη, απόφαση, ή παράλειψη που
προσβάλλεται. Η προσφυγή πρέπει να αναφέρει συγκεκρι- 30
μένη πράξη ή απόφαση, που αποτελεί το αντικείμενο του
δικαστικού ελέγχου. Η προσφυγή δεν στρέφεται εναντίον
οποιοδήποτε μέρους. Το υπεύθυνο διοικητικό όργανο,

πρόσωπο, ή αρχή, για την έκδοση της προσβαλλόμενης πράξης ή απόφασης, είναι δευτερεύουσας σημασίας και ακούεται από το Δικαστήριο αναφορικά με την εγκυρότητα της πράξης, ή απόφασης.

- 5 Τα ζητήματα που εγείρονται στην παρούσα αίτηση απασχόλησαν το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο και το Ανώτατο Δικαστήριο σε μια σειρά Αποφάσεων -
- 10 (*Miltiades Christodoulou and The Republic (Collector of Customs Nicosia)*, 1 R.S.C.C. 1· *Erini Mourouzi Sotiropoulou v. Republic (Educational Service Committee)* (1968) 3 C.L.R. 596, 601-602· *Minister of Finance v. Public Service Commission* (1968) 3 C.L.R. 691, 696-697· *Cyprus Transport Co. Ltd. and Another (No. 1) v. Republic (Minister of Communications and Works and Another)*
- 15 (1969) 3 C.L.R. 501, 502· *Nicos Lambrakis v. Republic (Educational Service Committee)* (1970) 3 C.L.R. 72, 73-74· *Andreas Lambrou v. Republic (Educational Service Committee)* (1970) 3 C.L.R. 75, 79· *Lanitis Farm Ltd. v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 124· *Hadjianastassiou v. Republic* (1982) 3 C.L.R. 672, 674· *HadjiPapasymeou v. Republic* (1984) 3 C.L.R. 1182· *Peletico Ltd. v. Republic* (1985) 3 C.L.R. 1582, 1589· *Rotsides v. Republic* (1986) 3 C.L.R. 2386, 2391· *Costas Fesas and Others and The Republic of Cyprus, through The Ministry of Interior*, Υπόθεση Αρ. 98/
- 20 86 (Απόφαση δόθηκε στις 21 Ιανουαρίου, 1989, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)· *Μιχαήλ Γιάγκου ν. Κυπριακής Δημοκρατίας διά του Γενικού Εισαγγελέως και Άλλων*, Υπόθεση Αρ. 142/87 (Απόφαση δόθηκε στις 7 Οκτωβρίου, 1989, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)· *Monique Varkas v. Κυπριακής Δημοκρατίας*, Υπόθεση Αρ. 170/86 (Απόφαση δόθηκε στις
- 25 21 Φεβρουαρίου, 1990, δε δημοσιεύτηκε ακόμα)).

35 Στην υπόθεση *Miltiades Christodoulou*, (ανωτέρω), καθ' ου η αίτηση στην προσφυγή ήταν "Polykarpos Giorgadjis, Minister of the Interior". Το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο, αφού άκουσε την υπόθεση, πριν την έκδοση της Απόφασης, *ex proprio motu*, αποφάσισε και διέταξε την τροποποίηση του τίτλου για να συνάδει με τα γεγονότα της υπόθεσης. Το πρακτικό του Δικαστηρίου, που είναι

καταχωρημένο στο φάκελο της υπόθεσης, έχει:-

"... The Court is of the opinion that such amendment at this stage does not prejudice either the parties concerned or the interests of justice. The Court takes this opportunity of stating that in proceedings of this nature the proper respondent should be the Republic, represented through the appropriate organ, authority or person. The amended title, therefore, should read as follows:

5

'BETWEEN: Miltiades Christodoulou of Tsada,

10

Applicant

AND

The Republic of Cyprus, through the Collector of
Customs, Nicosia,

Respondent"

15

Το πιο πάνω πρακτικό είναι οδηγία πρακτικής του Δικαστηρίου.

Οι προσφυγές που προσβάλλουν πράξεις ή αποφάσεις οργάνου, αρχής, ή προσώπου της Δημοκρατίας πρέπει να εγείρονται εναντίον "της Δημοκρατίας", διά του αρμοδίου οργάνου, αρχής, ή προσώπου που εξέδωσε την κρινόμενη πράξη, ή απόφαση.

20

Ο τίτλος προσφυγής μπορεί να τροποποιηθεί, για να συνάδει προς τα γεγονότα, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας. Το Δικαστήριο πρέπει να λαμβάνει υπόψη του ότι η τροποποίηση δεν πρέπει να επηρεάζει δυσμενώς τα μέρη, ή το συμφέρον της δικαιοσύνης. Σε όλες τις υποθέσεις, στις οποίες έχει γίνει αναφορά πιο πάνω, εκτός των *Lanitis* και *Rotsides*, ακολουθήθηκαν οι αρχές αυτές και το Δικαστήριο, είτε ύστερα από αίτηση, είτε αυτεπάγγελτα, τροποποίησε τον τίτλο σε διάφορα στάδια της δια-

25

30

δικασίας. Ουσιαστικό κριτήριο είναι να δοθεί ευκαιρία στο αρμόδιο όργανο, πρόσωπο, ή αρχή να παρουσιαστεί στο Δικαστήριο και να υποστηρίξει, εάν αποφασίσει, τη νομιμότητα της κρινόμενης πράξης.

- 5 Στην υπόθεση *Lanitis* οι αιτητές ζήτησαν την ακύρωση του Διατάγματος του Υπουργικού Συμβουλίου και όχι της απόφασης του Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης, Ο.Γ.Α. Η τροποποίηση του τίτλου, ή/και η προσθήκη του Ο.Γ.Α. ως μέρους στη διαδικασία, στο στάδιο της έκδοσης
- 10 της Απόφασης, θα ήταν οριστικά αντίθετη, όπως είτε το Δικαστήριο, με την πρόνοια του Άρθρου 146.3 του Συντάγματος, που προσδιορίζει την προθεσμία καταχώρισης προσφυγής, γιατί η απόφαση του Ο.Γ.Α., που οι αιτητές ήθελαν να αποτελέσει αντικείμενο της προσφυγής, δεν
- 15 είχε προσβληθεί με την προσφυγή, ούτε έγινε αναφορά σ' αυτή στις θεραπείες που ζητούσαν οι αιτητές. Η υπόθεση *Lanitis* διαφοροποιείται για τον καθαρό αυτό λόγο.

- Στην υπόθεση *Rotsides* ο αιτητής πρόσβαλε τη νομιμότητα της απόφασης ακύρωσης πιστοποιητικού εγγραφής
- 20 όπλου. Καθ' ου η αίτηση στην προσφυγή ήταν "The Republic of Cyprus, through The Minister of Interior". Η πράξη που προσβλήθηκε δεν λήφθηκε από τον Υπουργό Εσωτερικών, αλλά από τον Αρχηγό της Αστυνομίας, ο οποίος ήταν το αρμόδιο όργανο, με βάση το Άρθρο 11(3)
- 25 του περί Πυροβόλων Όπλων Νόμου του 1974, (Αρ. 38/74). Ο Δικαστής είτε στη σελ. 2391:-

- "The third objection raised is that the recourse was brought against the wrong person. I agree with counsel for the applicant on this point because by virtue of s.11
- 30 (3) it is the Chief of Police who has power to cancel a certificate of registration in respect of a gun. It follows, that the Minister of the Interior could not be made a party as he has not and could not have exercised any competence under the section. Therefore, the recourse
- 35 fails but, I propose to examine the merits of the case if it were held that the recourse was brought against the proper party."

Είναι φανερόν, από όσα ακολουθούν στην Απόφαση *Rotsides*, ότι η Δημοκρατία, με Ανώτερο Δικηγόρο της, υπεράσπισε τη νομιμότητα της πράξης και κανένα επηρεασμό δεν θα υφίστατο το όργανο που εξέδωσε την πράξη, ή το συμφέρο της δικαιοσύνης, ή η δικαστική λειτουργία στον έλεγχο της απόφασης που προσβλήθηκε με την προσφυγή. 5

Στην υπόθεση *Rotsides* δεν αναφέρεται καμιά από τις προηγούμενες δικαστικές Αποφάσεις. Είναι αντίθετη με το σύνολο των Αποφάσεων που εκδόθηκαν από το 1961, και δεν αποτελεί έγκυρη νομολογία. Στην παρούσα υπόθεση η προσβαλλόμενη πράξη καθορίζεται πολύ συγκεκριμένα στην προσφυγή. Η Δημοκρατία είναι η καθ' ης η αίτηση στον τίτλο της προσφυγής. Την προσβαλλόμενη απόφαση, όμως, δεν εξέδωσε το Τμήμα Γεωργίας του Υπουργείου Γεωργίας, αλλά η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας. Η τροποποίηση που ζητείται και το στάδιο στο οποίο βρίσκεται η προσφυγή δεν επηρεάζουν τα συμφέροντα οποιουδήποτε, ή της δικαιοσύνης. 10 15

Για όλους τους πιο πάνω λόγους, η αίτηση επιτρέπεται. Ο τίτλος της προσφυγής θα είναι όπως πιο κάτω:- 20

"Μεταξύ:-

Κλεάνθη Πράτσου, από 'Αγιο Γεώργιο Κερύνειας,

Αΐσταϊν 5, Λευκωσία 150,

Αιτητή 25

- και -

Της Δημοκρατίας της Κύπρου, μέσω

Της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας,

Καθ' ων η Αίτηση"

Η αίτηση επιτρέπεται.